

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

Szobrászat a 19. században

A 19. századi szobrászatot igyekeztünk a lehetőségekhez képest széles keresztmetszetben és történeti összefüggésében a közönség elé tárni. Az alkotók élén Ferenczy István áll, aki klasszicizáló műveivel; jeles kortársairól készített portréival és a Pásztorlánykával a nemzeti szobrászat alapjait rakja le. Mellette kismesterek alkotásai jelzik, hogy a klasszicizmus milyen széles körben terjed el a honi képzőművészetben és milyen sokáig éli divatját. A történelmi eseményekben oly változatos század derekán azonban a klasszicizmus fokozatos háttérbe szorulásának és a romantika előretörésének lehetünk tanúi.

Alexy Károly a nemzetközi romantika magyarországi képviselője, a kiugró tehetségű Izsó Miklós pedig a nemzeti romantikáé. Táncoló parasztjaiban olyan népi-nemzeti eszményt fogalmaz meg nagyvonalú szobrászati eszközökkel, melynek alapján őt a tulajdonképpeni magyar szobrászat megteremtőjének tekintjük.

A hetvenes évektől hirtelen megsokszorozódik a szobrászok és műveik száma. A társadalom anyagi lehetőségei és igényei pedig elősegítik a monumentális köztéri szobrászat addig szinte nélkülözött műfajának kialakulását. Nagyszabású életművek születnek, így a korszak három vezető mesteréé, Stróbl Alajosé, Zala Györgyé és Fadrusz Jánosé, akik a szobrászat monumentális, portré- és az igen kedveltté vált kisplasztikai műfajában egyaránt maradandót alkotnak.

1. **Ferenczy István** (1792–1856): Pásztorlányka, 1820–1822
2. **Alexy Károly** (1816–1880): Mátyás király, 1845
3. **Izsó Miklós** (1831–1875): Táncoló paraszt I., 1864
4. **Zala György** (1858–1937): Tanulmányfej, 1890
5. **Stróbl Alajos** (1856–1926): Anyánk, 1894
6. **Fadrusz János** (1858–1903): A farkasokkal viaskodó Toldi, 1901

Sculpture in the 19th Century

Within the bounds of possibility here we intend to give a brief survey of the 19th century sculpture referring to its historical relations. Among the authors István Ferenczy takes the lead who with his neoclassic works, portraits of his eminent contemporaries and the figure of young shepherdess lays the foundations of our national sculpture. Besides his artistic activity the works of minor artists indicate the significance of Neoclassicism in Hungarian plastic arts and its modishness for so long. At the same time in the middle of the century, full of varied historical events, we can witness the process how Neoclassicism becomes insignificant and how Romanticism gets ahead.

Károly Alexy is the Hungarian representative of international Romanticism, the highly gifted Miklós Izsó is of the national one. With his figures of dancing peasants he creates, by his light sculptural means, a so-called folk-national idea on the basis of which we consider him the maker of Hungarian sculpture proper.

From the 1870s onwards the number of sculptors and their works begins to multiply all at once. The financial possibilities of the society as well as its growing claim to representation promote the development of the monumental public sculpture, a genre of being neglected before. Monumental oeuvres spring up like the three leading figures', Alajos Stróbl's, György Zala's and János Fadrusz's who make their marks as sculptors of public monuments, of portraits as well as of the popular genre of small sculptures.

1. **István Ferenczy** (1792–1856):
Young Shepherdess, 1820–1822
2. **Károly Alexy** (1816–1880): King Matthias, 1845

3. **Miklós Izsó** (1831–1875): Dancing Peasant I., 1864
4. **György Zala** (1858–1937): Study of a Head, 1890
5. **Alajos Stróbl** (1856–1926): Mother, 1894
6. **János Fadrusz** (1858–1903): Toldi fighting with Wolves, 1901

Bildhauerkunst im 19. Jahrhundert

Wir haben uns bemüht, die Bildhauerkunst des 19. Jahrhunderts den Möglichkeiten entsprechend in breitem Querschnitt und in ihrem historischen Zusammenhang dem Publikum zu zeigen. An der Spitze der Schaffenden steht István Ferenczy, der mit seinen Werken, geprägt vom Klassizismus, mit seinen Porträts hervorragender Zeitgenossen und mit der Statue "Das Hirtenmädchen" die Grundlagen der nationalen Bildhauerkunst schafft. Neben ihm zeugen die Werke von kleinen Meistern davon, wie weit der Klassizismus in der einheimischen bildenden Kunst verbreitet und wie lange er in Mode ist. In der Mitte des an Ereignissen so abwechslungsreichen Jahrhunderts können wir aber Zeugen der allmählichen Zurückdrängung des Klassizismus und des Vorstosses der Romantik sein.

Károly Alexy ist der ungarische Vertreter der internationalen Romantik und der ausserordentlich begabte Miklós Izsó der Representant der nationalen Romantik. Mit seinem Werk "Tanzende Bauern" verkörpert er ein solches Ideal von Volk und Nation und zwar mit grosszügigen Mitteln der Bildhauerkunst, aufgrund dessen er als eigentlicher Gründer der ungarischen Plastik betrachtet werden kann.

Seit den 70-er Jahren vervielfacht sich die Zahl der Bildhauer und ihrer Werke. Die materiellen Möglichkeiten und Ansprüche der Gesellschaft

begünstigen also die Herausbildung der bisher fast vermissten Gattung der monumentalen Bildhauerkunst der öffentlichen Plätze. Grossformatige Lebenswerke entsprechen, so die von den drei führenden Meistern der Zeit, wie Alajos Stróbl, György Zala und János Fadrusz. Sie haben in den Kunstgattungen der Porträt- und der sehr beliebt gewordenen Kleinplastikkunst sowie der monumentalen Bildhauerkunst gleichfalls Bleibendes geschaffen.

1. **István Ferenczy** (1792–1856): Hirtenmädchen, 1820–1822
2. **Károly Alexy** (1816–1880): König Matthias, 1845
3. **Miklós Izsó** (1831–1875): Tanzender Bauer I., 1864
4. **György Zala** (1858–1937): Studienkopf, 1890
5. **Alajos Stróbl** (1856–1926): Unsere Mutter, 1894
6. **János Fadrusz** (1858–1903): Der mit Wölfen kämpfende Toldi, 1901

Скульптура в 19 веке

Мы постарались по мере возможностей показать скульптуру 19 века как можно шире и в ее исторической связи. Основы национальной скульптуры заложил Иштван Ференци, создавший произведения в стиле классицизма, превосходные портреты современников и скульптуру „Пастушка“. Творчество остальных мастеров того времени свидетельствует о том, что классицизм завоевал себе широкий круг почитателей в отечественном изобразительном искусстве и надолго остался модным направлением. Однако на рубеже 20 столетия, полного исторических событий, постепенно классицизм оттесняется романтизмом.

Венгерским представителем международного романтизма считается Карой Алекси, а представителем национального романтизма — та-

лантливейший скульптор Миклош Ижо. В нескольких скульптурах динамически разработанного „Танцующего крестьянина“ он отобразил национально-народный идеал так, что его по праву относят к основателям венгерской пластики.

С семидесятых годов 19 века внезапно возрастает число скульптурных произведений. Материальные возможности и потребности общества стимулируют мастеров к созданию монументальных произведений, до того времени почти отсутствующих из венгерского изобразительного искусства, устанавливаемых на площадях и улицах венгерских городов. Три ведущих скульптора: Алайош Штробл, Дьердь Зала, Янош Фадрус создают в тот период свои монументальные скульптуры и произведения мелкой пластики, оставивших незабываемый след в венгерском изобразительном искусстве.

1. **Иштван Ференци** (1792—1856): Пастушка, 1820—1822
2. **Карой Алекси** (1816—1880): Король Матьяш, 1845
3. **Миклош Ижо** (1831—1875): Танцующий крестьянин I., 1864
4. **Дьердь Зала** (1858—1937): Этюд головы, 1890
5. **Алайош Штробл** (1856—1926): Наша мать, 1894
6. **Янош Фадрус** (1858—1903): Толди, борющийся с волками, 1901

Összeállította: Tóth Antal
Fényképezte: Szepsy Szűcs Levente
Szerkesztette: Pásztor László

© Magyar Diafilmgyártó Vállalat

Budapest, 1988